

Список використаних джерел:

1. Выготский Л. С. Психология. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 1008 с.
2. Карабанова О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования / О. А. Карабанова. – М.: Гардарики, 2011. – 320 с.
3. Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / В. А. Кисличенко. – К., 2011. – 20 с.
4. Марковская И. М. Тренинг взаимодействия родителей с детьми: цели, задачи и основные принципы / Спб.: Речь, 2005. – 150 с.
5. Мастюкова Е. М., Московкина А. Г. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии: Учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. И. Селиверстова. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 408 с.
6. Фомина Л. К. Понятие и типы детско-родительских отношений / Л. К. Фомина // Молодой ученый. – 2014. – №2. – С. 704-707.

Степанова А.В.

студентка,

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Базовий компонент дошкільної освіти визначає метою мовленнєвого розвитку випускника дошкільного навчального закладу сформованість у нього мовленнєвої компетенції. Саме вона виявляє готовність та спроможність особистості адекватно і доречно застосовувати мову в конкретних ситуаціях, висловлювати свої думки, (бажання, наміри, прохання тощо), використовуючи для цього як вербальні, так і невербальні (міміка жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності. Мовленнєва компетенція передбачає сформованість фонетичної, лексичної, граматичної, діалогічної та монологічної компетенції.

Науковцями і педагогами-практиками та логопедами зазначається зниження загального розвитку мовлення нинішніх дошкільнят та збільшення випадків загального недорозвитку мовлення. Науковці констатують, що 85% дітей 5 років володіють мовленням на рівні 3-річних. З огляду на це, актуальним є формування всіх складових мовлення дитини: звукової культури, граматичної правильності, зв'язного діалогічного і монологічного мовлення, і зокрема, лексичного запасу. Розвиток словника – найважливіше завдання розвитку лексичної сторони мовлення в дитячому садку. В процесі цієї роботи педагог спонукає дітей вживати в мові найбільш точні, відповідні по сенсу слова.

Проблемою розвитку лексичного запасу дітей, зокрема з загальним недорозвитком мовлення, займалися провідні учені, педагоги, психологи, логопеди як минувшини (Л. Виготський, Л. Волкова, Р. Левіна), так і сучасні (А. Богуш, Н. Гавриш, Ю. Рібцун, Л. Трофименко).

Нормальний хід засвоєння лексико-граматичного устрою мови проходить в умовах, коли дошкільник має можливість зіставляти та зв'язувати почуте слово зі значенням предметів, дій, явищ, якостей. Він повинен для цього володіти всіма засобами чуттєвого та емоційного пізнання [1, с. 15].

Розвиток мовлення у дошкільників, які не говорять або погано говорять, але мають нормальний слух та первинно збережений інтелект, – це певний процес, який потребує використання особливих методичних прийомів. Завдання цього процесу – не тільки навчити дитину використовувати окремі слова та вирази, а й головним чином, навчити її засобам, які дозволяють самостійно розвивати мовлення в процесі спілкування та навчання. Його виконання тісно пов'язане з розвитком пізнавальної сфери дитини, з вмінням спостерігати, порівнювати та узагальнювати явища навколишнього життя та різні явища мовлення. У більшості дітей недорозвитком мовлення життєвий досвід та уявлення про оточуючий світ значно бідніші, ніж у дошкільників, що говорять нормально. Відсутність мовлення зменшує спілкування дитини з однолітками та дорослими, і як наслідок, обмежує один з найефективніших засобів пізнання світу. Виконанню цього завдання сприяють різна побутова та навчальна діяльність дитини, цілеспрямовані екскурсії, прогулянки, спостереження за природою, життям людей та тварин, особисті дії з предметами та іграшками, картинками, різні ігри [1, с. 85].

Лексику (словниковий склад мовлення) дітей збагачують не лише кількісно, а й якісно: різними частинами мови, словами, подібними за значенням (синонімами) і протилежними (антонімами), багатозначними словами [2, с. 12].

Гра – провідна діяльність дошкільнят, тому що в ній створюється зона найближчого розвитку, проявляється та розвиваються психічні процеси та новоутворення дошкільного віку, відбувається опанування соціального досвіду через спілкування з дорослими та однолітками. Будь-хто з батьків, навіть не учувши про психологічне поняття «провідний вид діяльності», знає: дошкільня над усе любить гратися. Йдеться про спонтанну ігрову активність, зумовлену потребами дитини. В старшому дошкільному віці гра набуває колективного сюжетно-рольового характеру [3, с. 12].

Сьогодні існують різні класифікації ігор: за участю дорослого – самостійні, навчальні; за наявністю сюжету та ролей – дидактичні, творчі; за проявом ініціативи гравців – з ініціативи дитини, дорослого та народні ігри [4, с. 29, 31].

Важлива форма активізації словника дитини – дидактична гра, її надзвичайно важлива роль полягає в закріпленні, систематизації та узагальненні знань. Використовують її як самостійну форму організації навчання і як частину заняття. Дидактичні ігри ознайомлюють дітей з різноманітними явищами, предметами та їх властивостями (формою, величиною, кольором, просторовим розміщенням).

Практичні рекомендації з розвитку лексичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення полягають у наступному: організовуючи навчальну діяльність доцільно враховувати вікові та індивідуальні особливості дошкільників, необхідно урізноманітнити використання засобів роботи з лексикою у логопедичних групах як під час занять, так і під час дидактичних ігор вихованців, зміст засобів слід ускладнювати поступово, потрібно активізували взаємодію з батьками стосовно цього питання, пояснювали їм значення співпраці у збільшенні словникової активності дошкільників, збагачувати теоретичні знання тат і мам, а подекуди давати й практичні поради.

Список використаних джерел:

1. Копилов С. Навіщо шестирічним потрібна гра? / С. Копилов // Дошк. виховання. – 2006. – № 9. – С. 12-13.
2. Левина Р.Е. Основы теории и практики логопедии / под. ред. Р.Е. Левиной. – М. : Педагогика, 1967. – 367 с.
3. Логвинчук С. Мовленнєва компетенція – засобами гри: ефективний досвід / Світлана Логвинчук // Дошк. виховання. – 2016. – № 2. – С. 11-15.